

1000, die de oprichter betaalde voor den goodwill van den kruidenierswinkel, waarin hij zijne zaken begonnen was, en ben nog steeds van meening, dat van dien goodwill sinds jaar en dag niets meer aanwezig is in het export-bedrijf. Wil men op de balans rekening houden met den aanwezigen, misschien zeer belangrijken goodwill, dan moet men dit doen, doch het is onjuist daarop een bedrag te doen voorkomen, waarvan de tegenwaarde sinds lang niet meer aanwezig is.

J. H. HAGEMAN

EFFICIËNTIE

Red. I. ROET Jzn.

(Bijdragen en mededeelingen zende men aan den Secretaris der Redactie)

EENIGE OPMERKINGEN OVER „VOORGENOMEN” CONSUMPTIE

Door voorgenomen consumptie tot voorgenomen productie en voorgenomen distributie en daardoor tot goedkoopere goederen.

Er kleven aan het economisch stelsel, waaronder wij thans leven, tal van fouten, grooter en kleiner. Hoe de Maatschappij ook veranderd moge worden, steeds zal rekening moeten worden gehouden met het feit, dat bij elken Maatschappijvorm — bij den kapitalistischen zoo goed als bij den socialistischen of anarchistische — *tegenover productie uit het verleden consumptie van het heden staat.*

Logisch geredeneerd zouden de consumenten aan de producenten een juiste opgave behooren te verstrekken, niet zooals in onze huidige maatschappij doorgaans geschiedt, van hetgeen zij onmiddellijk wenschen te ontvangen, waardoor de producenten genoodzaakt worden met onbekende althans te schatten toekomstige consumptie rekening te houden, doch van hetgeen zij willen, dat er voor hen geproduceerd wordt.

Teneinde dit te kunnen doen, zouden de consumenten zich rekenschap moeten geven van hun toekomstige behoeften, m.a.w. deze vooruit moeten vaststellen, derhalve moeten „plannen”.

Wanneer men zich zou afvragen, wat de voordeelen zouden zijn van een min of meer consequente oepassing hiervan, dan wordt het antwoord op die vraag het beste als volgt geformuleerd: „Van het thans op alle verbruikers verhaalde ondernemingsrisico vervalt een groot deel, terwijl een ander deel verandert in individueel consumentenrisico”.

Immers tot nog toe moest de producent tal van risico's loopen, die voortvloeiden uit de onbekendheid met de toekomstige vraag van den consument, welke risico's slechts ten deele worden opgeheven, doordat de vraag van alle consumenten tezamen, doorgaans gelijkmatiger is dan van den individueelen consument. Hoe verder de producent van den verbruiker door den tussehenhandel geschieden is, op des te verder in het verleden plaatsgevonden vraag, moet hij de hoegroothed zijner tegenwoordige productie bepalen, welke productie bestemd is voor een verbruik, dat in verhouding tot den afstand, die hem scheidt van den consument in een dichtere of verdere toekomst ligt. Bovendien wordt het totaal der verkoopen, waarop zijne calculaties berusten op indirecte wijze bepaald, waardoor de schattingen nog minder betrouwbaar zullen zijn.

Thans zou dit risico voor den producent vervallen; de consument toch zou hem vaste gegevens verstrekken voor de hoegroothed van zijn productie en de plaats, waarheen die gedistribueerd zou moeten worden. Plotseling opkomende en verdwijnende hem niet bekende vraag zou alsdan niet meer voorkomen.

Zelfs zou ook bij het improductief verbruik de betrokken consument, die een gedane bestelling wenscht te royeeren, evenals thans in den handel gebruikelijk is, de daaruit voortvloeiende schade voor zijn rekening moeten nemen.

De producent zou dus in de prijzen van geplande goederen geen risico-premie meer behoeven om te slaan voor dergelijke onberekenbare, — althans nimmer met zekerheid vast te stellen — gebeurtenissen; hij zou deze prijzen derhalve aanmerkelijk lager stellen dan tegenwoordig. En het zou van de levenswijze van elken *individueelen* consument afhangen, in hoeverre hij door gepland (voorgenomen) of ongepland (niet voorgenomen) koopen goedkoopere of duurder zou leven.

In de huidige economische samenleving handelt de enkeling ten opzichte van vrijwel al zijn behoeften als de man, die immer „à la carte” eet; hij openbaart zijn wenschen eerst op hetzelfde oogenblik, dat hij hun bevrediging eischt; en ook de plaats waar hij die bevrediging verlangt blijft den producenten tot op het laatste oogenblik onbekend.

Hiervoor in de plaats zou de consument komen, die al zijn behoeften van te voren kenbaar maakt, die, om bij bovenstaande vergelijking te blijven, „en pension” leeft en met wiens behoeften de verkoopers-producenten dus reeds van te voren rekening kunnen houden.

Het is duidelijk, dat laatstgenoemde goedkoopere zou leven dan de eerste. Doch naast de hier geschetste voordeelen, vallen er nog andere gunstige gevolgen aan te wijzen.

Crises, ontstaan uit overproductie of onderconsumptie zouden vervallen (aan het ontstaan van bijkans alle crises ligt een wanverhouding tussehen productie en consumptie ten grondslag). Ook de werkeloosheid zou op een geheel andere manier kunnen worden bestreden; thans neemt men eerst maatregelen tot leniging van den nood, wanneer de werkeloosheid een feit is; dan zou men met juistheid kunnen berekenen hoeveel arbeiders en in welke bedrijven er over een bepaalden tijd zonder werk komen en of en waar deze eventueel alsdan productief te werk zouden kunnen worden gesteld. Ook zou in elke fabriek, beter nog: in elke bedrijfstak, het werk zoo economisch mogelijk verdeeld kunnen worden. En het ideaal van *Rathenau*, dat een dergelijk wetenschappelijk bedrijfsbeheer zoodanig zal kunnen worden doorgevoerd, dat onder bepaalde omstandigheden sommige fabrieken worden gesloten, zou bij een geplande consumptie zonder moeilijken overgang tot werkelijkheid kunnen worden.

Hoe langer de tijdsruimte is tussehen de bestelling en de levering, des te economischer, door betere egalisatie van de productie, zou kunnen worden gearbeid. Het meest efficiënt ware uiteraard een leveringstijd overeenkomende met den totalen productietijd.

De groote vraag is evenwel, of inderdaad consumenten zoover van te voren hun behoeften kunnen plannen, dat de tijdsduur tussehen behoefte en bevrediging daarvan, kon samenvallen met productie-tijd. En dien productietijd zou men, bij uiterst consequente toepassing van de hierboven ontwikkelde beginselen, in denden allerruimsten zin moeten nemen. De verbruiker toch zou zoo vroeg zijn bestellingen moeten opgeven, dat in den tijd tussehen be stelling en aflevering, ook het kleinste onderdeel van het gevraagde product, alle benodigde grondstoffen, ja zelfs de noodzakelijke duurzame productiemiddelen zouden kunnen worden vervaardigd. De tijd benodigd voor aanmaak van de grondstof, waarvan de winning het langdurigst is, zou dus den „plantijd” bepalen.

Het ware wenschelijk, dat langs economisch-wetenschappelijke weg werd onderzocht, in hoeverre in de praktijk aan de eischen van deze theorie zou kunnen worden voldaan. Natuurlijk zal men moeten transigereeren; een volledige, (tot in alle con-

sequenties) doorvoering van het hierboven gepropageerde, zal in de praktijk zeer zeker niet mogelijk blijken te zijn.

Onze Maatschappij zou nimmer kunnen bestaan zonder de *mogelijkheid* van onmiddellijke bevrediging van behoeften. Die zal er altijd moeten blijven, doch inplaats van regel zal dit uitzondering moeten worden. Zoowel „voorgenomen” als „niet voorgenomen” consumptie heeft dus een bestaansrechtvaardiging. Gestreefd moet er evenwel naar worden de ongeplande tot een minimum terug te brengen. Voor ons staat vast, dat elke schrede, die men op dezen door de theorie aangegeven weg verder gaat, steeds meer voordeelen met zich zal brengen. Dit geldt zoowel voor het reproductieve als voor het improductieve verbruik.

Wij herhalen, tot de uiterste grens zal men niet kunnen gaan; inzake de vervaardiging der *productiemiddelen* b.v. zal men vooralsnog de tegenwoordig bestaande methode moeten handhaven. Ook voor dat stadium der productie, waarin natuur een overwegende rol speelt, of wanneer naast een hoofdproduct ook bijproducten verkregen worden, zullen de bezwaren, die een systeem van geplande consumptie in die gevallen ontegenzeggelijk met zich zou brengen, hoe toelaten van uitzonderingen wel noodig maken. Waarschijnlijk zal bij een toetsen aan de praktijk blijken, dat wanneer uitsluitend gelet wordt op de zuivere vervaardiging en niet op de distributie, in de eerste plaats voor de aangegeven veranderingen in aanmerking komen industrieële producten en daarvan weder die met den korsten productie-tijd.

* *
*

Uit vorenstaande beschouwingen blijkt, dat onze Maatschappij alleen dan volgens de grondbeginselen der efficiëncy-leer ware in te richten, indien de consumenten hunne toekomstige behoeften van te voren kenbaar maakten. De grondfout van de hedendaagsche productie-wijze schuilt dan ook niet bij de producenten, doch bij de consumenten. Zij toch wenschen niet voorgenomen behoeften te bevredigen in bij voorkeur willekeurige artikelen, in bij voorkeur willekeurige hoeveelheden, op bij voorkeur willekeurige plaatsen en op bij voorkeur willekeurige oogenblikken. Daardoor is het voor de markt werken noodzakelijk: het werken in het heden voor toekomstige consumptie op basis van het verbruik uit het verleden. Het gevolg hiervan is, dat wel een geschatte, doch geen zuiver geplande productie mogelijk is.

Hiertegenover is echter te bedenken, dat het voor de markt werken weliswaar tot de beschreven gebreken en tekortkomingen heeft geleid, doch dat daartegenover ontegenzeggelijk zeer belangrijke voordeelen staan: dit stelsel heeft immers concentratie en mechanisatie der eigenlijke voortbrenging mogelijk gemaakt. 't Is van zoo algemeene bekendheid, dat hierdoor enorme besparingen werden en nog worden verkregen, dat wij hierop niet nader behoeven in te gaan. Genoeg zij, dat geen enkele voorgestelde verbetering doeltreffend kan zijn, indien daarbij niet in het oog wordt gehouden, dat deze concentratie en mechanisatie behouden moet blijven.

In onze hedendaagsche Maatschappij doet zich het eigenaardige verschijnsel voor, dat de distributie-techniek, trots de groote verbeteringen, die het transportwezen heeft ondergaan, de ontwikkelingsphase van het mechanisatie- en concentratie-proces der eigenlijke voortbrenging in het huidige tijdperk der massa-productie, niet alleen niet heeft kunnen volgen, doch voor het verbruik in het klein, vergeleken met den gildentijd, zelfs eerder achteruit dan vooruit is gegaan.

Van het voor de markt werken worden bij de distributie vrijwel dezelfde nadeelen ondervonden, welke bij de eigenlijke

voortbrenging aantoonbaar zijn, hetgeen evenwel niet heeft geleid tot dezelfde groote voordeelen.

Bij de distributie viert b.v. het „handwerk” vooral bij den winkelier nog hoogtij; één ja zelfs herhaalde overpakking van goederen blijkt vaak noodzakelijk: mechanische verdeling en verpakking van de waren vindt nog lang niet genoeg plaats. De toezending aan de tusschen-handelaren van in soort verschillende artikelen, te leveren door de diverse fabrikanten, geschiedt niet gecombineerd, de verschillende kleinhandelaren leveren op hun beurt hun goederen ieder afzonderlijk aan de consumenten af. Ook volgt de betaling der goederen omslachtige en dus kostbare wegen.

De winkelier moet in zijn winkel wachten op zijn klant, waarvan hij niet weet, wanneer die wenscht te komen wat hij precies noodig zal hebben, ja zelfs of hij wel komt. Dat dit inproductieve wachten een verlies aan tijd en aan geld beteekent, is wel duidelijk; verliezen op goederen wegens bederf of anderszins spruiten hieruit eveneens voort, terwijl het in voorraad houden van waren bij de tusschenhandelaren ook groote kosten met zich brengt.

Door de gebreken — waarvan hierboven eenige sterk sprekende voorbeelden werden gegeven — welke ons distributiestelsel aankleven, bedraagt de kleinhandelprijs van menig artikel het tweevoudige, zoo niet meer, van den eigenlijken fabricatie-kostprijs.

Hieruit volgt, dat een onderzoek naar de mogelijkheid, om tot een meer efficiënt distributiestelsel, vooral voor de z.g. kleinverbruikers, te komen van groot sociaal belang is.

Het in de praktijk brengen daarvan is in onze tegenwoordige samenleving onmogelijk, zoolang de consument onmiddellijke bevrediging van zijn behoeften wenscht op bovenomschreven wijze. De artikelen, waaraan hij op een zeker oogenblik behoefte gevoelt, moeten daardoor steeds bij den winkelier gereed liggen.

Hiervoor in de plaats zal moeten komen een systeem waarbij de consumenten hun bestellingen zoo tijdig opgeven, dat er gelegenheid bestaat deze massaal te kunnen behandelen. Zoolang de consument den produceent niet den voor een efficiënte distributie noodigen tijd laat, kan er, welke andere middelen er ook bedacht mogen worden, nimmer een efficiënt distributiestelsel worden ontworpen.

Het vraagstuk van een meer economische distributie-techniek kan geheel los worden beschouwd van het algemeene probleem gesteld in den aanvang van ons betoog, dat de geheele voortbrenging, incl. de distributie omvat. Men kan zich immers indenken dat produceenten geene wijziging brengen in de productie en toch het distributiesysteem veranderd zou worden. Bedacht moet daarbij worden dat bij de distributie ten deele andere principes gelden, dan hierboven ontvouwd. Zoo is het b.v. voor de geplande distributie, als afzonderlijk geheel beschouwd, onverschillig of de tijd benodigd voor de eigenlijke productie lang of kort is.

De wijzigingen in het distributiestelsel kunnen uitsluitend tot doel hebben door geplande distributie het concentreren en mechaniseeren der distributie mogelijk te maken, doch er kan eventueel ook aan vastgekoppeld worden het probleem van de geplande productie. Zonder concentratie en mechanisatie der distributie valt aan oplossing van het laatstgenoemd probleem evenwel niet te denken. De distributie moet immers eerst op hetzelfde peil als de productie worden opgevoerd. Er kan van geen volkomen op elkander aansluitend contact sprake zijn, dus een noetaet met werkelijke minimum-kosten, zoolang de distributie nog op een zooveel lager plan staat dan de productie.

Hoe zal nu het meest juiste, het meest efficiënte distributiesysteem moeten zijn? Daartoe zal de consument alle bestellingen voor onverschillig welke produceenten aan één adres op-

geven, hij zal zijn goederen gezamenlijk ontvangen en hij zal het door hem verschuldigde in één post vooruit — tegelijk met de bestelling — betalen. In de praktijk zou dit dus vereischen een centraal punt, waarbij en waardoor al deze handelingen gecombineerd verricht zouden worden. Bij deze „Bestellingen-, Giro- en Distributie-Maatschappij” (kortweg „Bestelhuis” te noemen) zou de consument al de door hem van verschillende producenten gewenschte artikelen met de daarvoor verschuldigde bedragen moeten opgeven, benevens het totaal-bedrag zijner geheele bestelling. Hiervoor ware door het „Bestelhuis” bijzondere formulieren verkrijgbaar te stellen. De kleinhandelprijzen der courante waren, zouden regelmatig in de dagbladen kunnen worden opgenomen, ongeveer op dezelfde wijze als in den mobilisatie-tijd geschiedde.

De techniek op het gebied der administratieve organisatie staat momenteel reeds op een zoodanig peil, dat het Bestelhuis grootendeels langs mechanischen weg, dus met een minimum aan kosten, de consumenten voor het eindtotaal hunner bestellingen zou kunnen belasten, terwijl de producenten hunne rekeningen gecrediteerd zullen vinden voor de totale waarde der bij hen bestelde waren, waarbij een volledige specificatie van de bestellingen, eveneens langs mechanischen weg verkregen, kan worden bijgevoegd. De kosten van een en ander zullen niet hooger zijn dan thans voor gewone Giro's bij een Giro-Bank, welke kosten, zooals bekend, bij een doelmatige organisatie door de Giro-instellingen ruimschoots bestreden worden uit de marge tusschen te kweken en te vergoeden rente.

Wanneer de bestellingen tijdig ter kennis van de producenten komen, dan kunnen deze de bestelde artikelen in de bestelde hoeveelheden afpassen.

Er zijn een reeks van systemen denkbaar, waarop de bestelde goederen in handen van de consumenten kunnen komen. Een systeem, dat vrij doelmatig lijkt, zou b.v. kunnen zijn, dat de producent het totale quantum volgens de bestellijst in vaste eenheden van 1 K.G., 5 K.G. enz. levert aan de kantoren van het Bestelhuis, na vooraf de adressen op de pakjes der consumenten te hebben geplakt (b.v. door gebruik te maken van de doorslagen der bestellijsten, die uit geperforeerde strookjes bestaan, resp. van de oorspronkelijke bestelbriefjes der opdrachtgevers). Welk systeem of welke systemen de voorkeur zullen verdienen, zal tot in alle details moten worden onderzocht. Het Bestelhuis zal er naar moeten streven, pakjes voor een en hetzelfde adres gecombineerd te bezorgen.

Door de techniek der distributie in bovenomschreven banen te leiden, wordt meer dan thans mogelijk een systematische verpakking in het klein in de fabriek en wordt verkregen een vereenvoudiging in de administratie van bestelling en betaling, doordat al het werken met contant geld, facturen, rekeningen, quitanties, enz. komt te vervallen en last not least een enorme verkorting van de route, met haar vele halteplaatsen en remisen, die onder het tegenwoordig systeem bestelling, aflevering en betaling hebben af te leggen.

Vooral op het usantiële systeem om het gekochte eerst na levering te betalen meenen wij nog eens de aandacht te moeten vestigen, want men geeft er zich in het algemeen geen reukenschap van, hoe vele prijsverhogende elementen ook daardoor in den kleinhandelprijs der waren begrepen zijn (o.m. rente, opslag voor innings- en andere bankkosten, voor dubieuze debiteuren en bovenal voor administratie-kosten). *Gelijktijdige* automatische betaling bij de bestelling zou deze overbodige kostprijsverhogingen doen vervallen.

De vraag moet worden gesteld, of de z.g. kapitaalloonzen wel over voldoende vlottende middelen beschikken, indien een dusdanig stelsel zou worden doorgevoerd.

In ons land bedroeg in 1923 het saldo tegoed bij

	Bedrag	Verdeeld over
De Rijkspostspaarbank	f 305 miljoen	1.950.000 boekjes
Particuliere Spaarbanken	„ 240 „	650.000 „
Boerenleenbanken	„ 290 „	300.000 „
	totaal f 835 miljoen	2.900.000 boekjes

Het gemiddelde bedrag per boekje is dus bijna f 300. (van de Rijkspostspaarbank alleen f 150.—); per *gezin* uiteraard veel meer.

Van 1.640.000 aangeslagenen in de Rijksinkomstenbelasting 1921/1922 met een totaal inkomen van f. 4.300 miljoen hadden bijna 1.500.000 met een inkomen tot f 4000.— in totaal ongeveer f 2600 miljoen inkomsten.

Rekent men, wat natuurlijk niet juist, doch voor een globale calculatie voldoende is, dat de aangeslagenen tot f 4.000.—, inkomen te zamen met hunne gezinsleden bovenstaande f 835 miljoen bezitten, dan zou gemiddeld 3 à 4 maanden hunner jaarinkomsten bij bovenstaande instellingen beschikbaar liggen. Hierbij is voor deze categorie van personen nog te voegen een aanmerkelijk gedeelte van het totaal uitstaand bedrag aan bankbiljetten en aan in omloop zijnde specie, zoodat in werkelijkheid met een nog grooter aantal maanden gerekend mag worden.

Laat ons voorzichtigheidshalve echter aannemen — omdat niet al het spaargeld voor het gestelde doel beschikbaar zal komen — dat de bankbiljetten en specie het mogelijk maken te rekenen met 3 à 4 maanden in totaal.

In vorenstaande beschouwingen werd voorts niet in aanmerking genomen, dat aanzienlijke sommen aan huishuur, belastingen, contributies enz. voorkomen, welke voor het bovenomschreven doel van de inkomsten afgetrokken moeten worden, bij eene doel van de inkomsten afgetrokken moeten worden, bij eene beoordeeling naar de mogelijkheid of een aanmerkelijk deel der minder kapitaalkrachtigen zelfs op het oogenblik voldoende middelen vrij kunnen maken, hunne waren bij de bestelling tevens te betalen¹⁾. In de praktijk zou men overigens met een veel korteren plantijd een efficiënte distributie kunnen doorvoeren, dan 3 à 4 maanden zooals hierboven werd verondersteld.

Tegen het vooruitbetalen zal worden aangevoerd, dat het recht van reclame omtrent kwaliteit der geleverde goederen daardoor vrij illusoir gemaakt wordt. Doch is dit recht in werkelijkheid wel van zooveel belang? Zal de bekendheid met den naam van den fabrikant voor het publiek niet een voldoende waarborg zijn, dat prima waar wordt geleverd? Bij het leveren van minderwaardige kwaliteit zal de fabrikant evenals thans gevaar loopen zijn cliëntèle te verliezen.

Nieuwe artikelen kunnen evenals thans worden ingevoerd door reclame, tentoonstellingen en door etaleeren (het vervallen van een min of meer belangrijk gedeelte der winkels behoeft nog niet mede te brengen, dat het etaleeren zou moeten vervallen). De bedoeling is overigens geenszins afschaffing van het winkelbedrijf zonder meer. Immers steeds zullen personen willen toegeven aan grillen van het oogenblik, bepaalde behoeften terstond bevredigd wenschen. Het is ondenkbaar, dat dergelijke lusten niet bij tijd en wijle bij elken consument zullen opkomen. Er moet dan aan de begeerte om ongeplande behoeften te bevredigen, kunnen worden voldaan. Het hangt slechts af van de vraag, in hoeverre voorgenomen consumptie voordeliger kan worden aangeboden dan de niet voorgenomen. Elke consument zal steeds in elk bijzonder geval hebben na te gaan, of het prijs-

¹⁾ De vraag in hoeverre spaargelden voor consumptieve doeleinden gebezigd mogen worden, kan hier buiten beschouwing blijven. Alleen willen wij hier de opmerking maken, dat de doorsnee-consument door de vooruitbetaling in de toekomst er financieel beter voor zal komen te staan; consumentencredieten komen alsdan immers te vervallen.

verschil voor een bepaald artikel van dien aard is, dat hij aan gepland boven ongepland verbruik de voorkeur geeft. Sommige artikelen, waaraan b.v. na den koop toch min of meer belangrijke wijzigingen worden aangebracht, om deze voor den individueelen koper geschikt te maken, zouden dikwijls economischer ongepland dan gepland kunnen worden gekocht. In het algemeen zullen artikelen, die in groote gelijksoortige hoeveelheden verbruikt worden het eerst voor geplande consumptie in aanmerking komen, vooral wanneer dergelijke artikelen in ongewijzigden vorm het eene jaar na het andere worden verbruikt.

Van groot belang is vooral voor de distributie de vraag, in hoeverre het mogelijk is, ook de „kruimelaankopen” te plannen. Immers een belangrijk gedeelte der aankopen betreffen regelmatig wederkerende bestellingen in artikelen als thee, suiker, cigarettten, enz. die in uiterst kleine kwantiteiten verkocht worden en toch tezamen een belangrijk deel van het uitgaven-budget der consumenten vormen. De mensch houdt er veel meer constante behoeften op na, dan hij zich bewust is. Het gaat in hoofdzaak om de vraag of de techniek der distributie niet zoodanig kan worden ingericht, dat juist deze constante behoeften op een meer efficiënte wijze kunnen worden bevredigd dan via de kostbare en omslachtige wegen, welke thans worden gevolgd. Bij voorgenomen consumptie zal de verbruiker, wat deze artikelen betreft, teneinde de opslag voor de distributie-kosten zoo laag mogelijk te houden, zich nog de offerering moeten getroosten, dat hij zijn behoeften dekt door het bestellen van grootere hoeveelheden in eens, dan waarin thans dergelijke artikelen worden aangeschaft.

Indien aldus te werk wordt gegaan, kan de prijs voor „geplande” goederen ook van deze artikelen zooveel lager dan de prijs voor „ongeplande” goederen gesteld worden, dat de voordeelen voor den consument aanzienlijk zullen zijn. Daarom zal in het algemeen ook de medewerking van de huisvrouw niet gemist kunnen worden. Zij toch kan, door zich rekenschap te gaan geven van hetgeen daardoor bespaard kan worden, een meer economische distributie mogelijk maken. Hoe meer de huisvrouw haar man overigens bij het plannen zou helpen, hoe meer er bereikt zou worden. Vooral de huisvrouwen zou de overtuiging moeten worden bijgebracht, dat zij te dien opzichte een taak te vervullen hebben: door plannen de goederen goedkoper te maken.

Niet uit het oog verloren mag worden, dat alleen, wanneer de consument inderdaad zou overgaan tot het plannen van zijn behoeften er eerst een distributie-systeem, waarbij alle bezwaren van inefficiëncy wegvielen, doorgevoerd zou kunnen worden. De voorgestelde veranderingen in ons economisch stelsel zouden dus *niet* een volkomen economische distributie uit zich zelf te voorschijn brengen, wel zou een dusdanige distributie er door mogelijk gemaakt worden.

Een eerste vereischte voor het tot stand komen van zulke ingrijpende veranderingen, als in dit artikel worden voorgesteld, in ons productie- en distributie-stelsel zal moeten zijn, dat een ieder het begrip wordt bijgebracht, dat alleen het *begrooten van toekomstige consumptie* het mogelijk zal maken, dat de producten zoo goedkoop worden, als zij werkelijk zouden kunnen zijn: (dus zoo dicht mogelijk bij den eigenlijken voortbrengingsprijs). Dan eerst zal men kunnen komen tot een „absoluten minimumprijs” zonder eenige inefficiëncy-premie. De consument zal hierbij dus werk te verrichten krijgen; immers hij zal een klein deel van zijn tijd beschikbaar moeten stellen voor het plannen van zijn toekomstig verbruik en bovendien zal hij afstand moeten doen van de lust tot directe bevrediging van zijn behoeften. Dit nu zijn de lasten, die den consument worden opgelegd. De voordeelen zullen dit ongerief in belangrijke mate overtreffen. Bovendien zal, indien er tegen de met den

inefficiëncy-premie verhoogden prijs, voor eenig artikel voldoende vraag is, naast gepland ook ongepland verbruik blijven bestaan, zoodat een elk desgewenscht kan blijven voldoen aan grillen van het oogenblik.

I. R. Jzn.

ARCHIEFKLASSIFIKATIE

IV. Het Begrip „Trefwoord”

Voordat het trefwoorden-voorschrift, dat bij voortzetting van de behandeling van *Brown's* voorschriften nu aan de beurt komt, wordt besproken, dient iets gezegd te worden over het begrip *trefwoord* zelf. Het woord is hier gegeven als vertaling van het Engelsche „term”, er is mee bedoeld de kortst mogelijke definitie, liefst uit één, doch desnoods uit meer woorden bestaande, voor hetgeen een klasse of groep omvat. Deze verklaring sta voorop, om verwarring met de andere begrippen, ter aanduiding waarvan de uitdrukking trefwoord wel gebruikt wordt, te voorkomen. De rol, welke de trefwoorden spelen, is een zeer belangrijke. Dekt het gekozen trefwoord niet volkomen datgene, wat de ontwerper van een classificatie-systeem in een klasse of groep bedoelt te plaatsen, dan blijft de van de oorspronkelijke bedoeling afwijkende aanduiding in het trefwoord bestaan, terwijl die bedoeling zelf verloren gaat; slechts de ontwerper heeft haar gekend. Het is bij de toepassing van een bepaald systeem niet mogelijk in beoordeelingen te treden omtrent de bedoeling welke de ontwerper met een of ander trefwoord gehad zou hebben; het trefwoord, zooals het er staat is toonaangevend. Men geeft bij met zorg samengestelde systemen wel eens afzonderlijke commentaren op de trefwoorden, ter raadpleging in gevallen van twijfel. Natuurlijk is het beter indien men er zonder zulke hulpmiddelen komen kan; maar waar de trefwoorden, al mogen zij tot samenstelsels van enkele woorden uitdijen, kort moeten zijn, zal men bij uitvoerige systemen zulke commentaren wel nooit geheel kunnen missen.

In de vertaling van „*Berwick Sayers*” voorschriften wordt van de trefwoorden gezegd, dat zij elk één begrip ondubbelzinnig en volkomen moeten weergeven, zonder het gebied van een of meer andere te raken. Dat de wedergave van hetgeen aangeduid moet worden ondubbelzinnig en volkomen dient te zijn, spreekt wel vanzelf; dat de trefwoorden elkanders gebied niet moeten raken, staat eigenlijk in de plaats voor den eisch dat de *klassen of groepen* onderling door scherp getrokken grenzen gescheiden moeten zijn; maar zooals hierboven reeds opgemerkt werd, praktisch genomen zijn de klassen en groepen wat de trefwoorden daarvan maken, zoodat men veilig de aan de eerste te stellen eischen op de laatste kan overbrengen.

Het bewerken van volkomen aansluiting, het vermijden van elke onvolledigheid en van elk over elkander schuiven van trefwoordinhouden, is wel het moeilijkste deel van den arbeid aan het in elkander zetten van een systeem verbonden. In het Engelsch duidt men op dit gebied gemaakte fouten aan met de typische uitdrukkingen *to underlap* en *to overlap*. In het dagelijksch leven worden beide zonden tegen de goede classificatieregelen bij voortduring begaan. Ieder kent de aanduiding boven de brievenbus-spleten op den gevel van menig postkantoor: „*Binnenland, Drukkerij, Buitenland*”. Dit is een van de duizenden voorbeelden van „overlapping”. Waaronder valt een drukwerk bestemd voor een buitenlandse plaats?

Het zoo eng mogelijk aanduiden van omvang en beteekenis van elke klasse of groep in haar trefwoord, is het werkzaamste middel tegen „overlapping”, maar het bevordert het gevaar voor „underlapping”, de waarheid ligt in het moeilijk te bepalen, juiste midden.

Wat tot zoover over de trefwoorden gezegd is, geldt, ongeacht het doel, waarvoor het classificatie-systeem samengesteld